

TALABALARNI KREATIVLIGINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSION PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Norova Nafisa Farxodovna

Osiyo xalqaro universiteti Pedagogika va psixologiya yoʻnalishi

2-bosqich magistranti

E-mail: Norovanafisaa@gmail.com

ANNOTATSIYA

Bugungi shiddat bilan rivojlanayotgan taʼlim muhitida talabalar oʻrtasida ijodkorlikni rivojlantirish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalarni integratsiyalashuvi tobora dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu tezis taʼlimda texnologiya va ijodkorlik oʻrtasidagi koʻp qirrali munosabatlarni oʻrganadi. Unda innovatsion pedagogik texnologiyalardan samarali foydalanish orqali ijodkorlikni oshirishning mumkin boʻlgan afzalliklari, muammolari va strategiyalari koʻrib chiqiladi. Mavjud adabiyotlar va amaliy fikrlarni har tomonlama koʻrib chiqishga asoslanib, ushbu tezisda talabalarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish uchun texnologiya kuchidan foydalanishga intilayotgan pedagoglar va muassasalar uchun yoʻl xaritasini taklif qiladi.

Kalit soʻzlar: Innovatsion pedagogik texnologiyalar; Taʼlimda ijodkorlik; Talaba rivojlanishi; Texnologiya integratsiyasi; Taʼlim innovatsiyasi.

XXI asrda taʼlim chuqur oʻzgarishlarni boshdan kechirmoqda, buning asosiy qismi texnologiyaning jadal rivojlanishi bilan bogʻliq. Innovatsion pedagogik texnologiyalar oʻquvchilarning axborot olish, tengdoshlari bilan hamkorlik qilish va oʻquv materiallari bilan shugʻullanish usullarini tubdan oʻzgartirdi. Ushbu raqamli inqilob taʼlim landshaftini oʻzgartirgan boʻlsa-da, u zamonaviy dunyoda muvaffaqiyatga erishish uchun muhim mahorat boʻlgan talabalarning ijodkorligini oshirish uchun noyob imkoniyatni taqdim etadi.

Ijod faqat badiiy ifodadan iborat emas; bu tanqidiy fikrlash, muammolarni hal qilish va moslashuvchanlikni rivojlantiruvchi asosiy kognitiv mahoratdir. Pedagoglar sifatida bizning vazifamiz oʻquvchilarda ijodkorlikni rivojlantirish uchun innovatsion pedagogik texnologiyalar imkoniyatlaridan samarali foydalanishdir. Ijodkorlikni ilhomlantirish uchun texnologiyadan foydalanish usullari ushbu tezisda yoritiladi, shu bilan birga ushbu jarayonga toʻsqinlik qilishi mumkin boʻlgan potentsial toʻsiqlar koʻrib chiqiladi.

Quyida biz ta'limdagi innovatsion pedagogik texnologiyalar va ijodkorlik o'rtasidagi dinamik aloqani o'rganamiz. Biz ijodkorlikning turli o'lchovlarini, ijodkorlikni rag'batlantirishda texnologiyaning rolini va ijodkorlikni rivojlantirish xizmatida texnologiyalardan foydalanishni optimallashtirish bo'yicha o'qituvchilar va muassasalar uchun amaliy strategiyalarni ko'rib chiqamiz.

Ta'limda ijodkorlikning imperativligi

Texnologiyaning roliga sho'ng'ishdan oldin, ta'lim kontekstida ijodkorlik deganda nimani nazarda tutayotganimizni tushunish kerak. Ijodkorlik ko'pincha badiiy ifoda bilan bog'liq, ammo uning ko'lami bundan ancha uzoqqa cho'ziladi. Ta'limda ijodkorlik o'ziga xos g'oyalarni yaratish, tanqidiy fikrlash, murakkab muammolarni hal qilish va yangi vaziyatlarga moslashish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Bu intizomlardan ustun bo'lgan mahorat va tez o'zgaruvchan mehnat bozori va ijtimoiy landshaftni boshqarishga tayyorlanayotgan talabalar uchun juda muhimdir. An'anaviy pedagogik usullar bilimlarni yetkazishda samarali bo'lsada, ko'pincha ijodkorlikni tarbiyalashda kamchilik qiladi. Ma'ruzalar va standartlashtirilgan testlar bilan tavsiflangan yagona o'chovli yondashuv individuallik va tanqidiy fikrlashni bo'g'ishga intiladi. Aynan mana shu ta'lim paradigmasida innovatsion pedagogik texnologiyalar umid charaqlab turadi.

Innovatsion pedagogik texnologiyalar interaktiv ta'limni boshqarish tizimlaridan tortib virtual reallik simulyatsiyalari va sun'iy intellekt asosidagi ta'lim dasturlarigacha bo'lgan keng doiradagi vositalar va platformalarni o'z ichiga oladi. Ularni ajratib turadigan narsa bu o'rganish tajribasini shaxsiylashtirish va yaxshilash qobiliyatidir. Texnologiya ta'limni o'zgartirishi mumkin bo'lgan bir necha asosiy usullar mavjud:

Shaxsiylashtirilgan ta'lim: Texnologiya o'qituvchilarga o'quvchilarning individual ehtiyojlariga qarab o'qitishni moslashtirishga imkon beradi, bu ularga o'z tezliklarida rivojlanish va qiziqish mavzularini o'rganish imkonini beradi.

Hamkorlikda o'rganish: Onlayn platformalar talabalar o'rtasida hamkorlikni osonlashtiradi, geografik chegaralarni kesib o'tadi va turli istiqbollarni rivojlantiradi.

Haqiqiy dunyo ilovasi: Simulyatsiyalar va virtual laboratoriyalar talabalarga amaliy, amaliy tajribalar bilan ta'minlaydi, nazariya va qo'llash o'rtasidagi tafovutni yo'qotadi.

Ma'lumotlarga asoslangan tushunchalar: Ta'lim texnologiyasi o'qituvchilarga o'quvchilar qo'shimcha yordamga muhtoj bo'lishi mumkin bo'lgan sohalarni aniqlashga imkon beruvchi o'quv qarorlarini bildiradigan qimmatli ma'lumotlarni ishlab chiqaradi.

Mavjudlik: Texnologiya turli xil ta'lim ehtiyojlari bo'lgan talabalar uchun ta'limni yanada qulayroq qilish imkoniyatiga ega va ijodkorlik chegara bilmasligini ta'minlaydi.

Rivojlanayotgan ta'lim sharoitida ijodkorlikni rivojlantirish birinchi o'rinda turadi. Innovatsion pedagogik texnologiyalar ushbu maqsadga erishish uchun kuchli vositalarni taklif etadi. Ta'limni qayta belgilash, hamkorlikni rivojlantirish, o'yinlashtirishni qo'llash, avtonomiyani ta'minlash va ma'lumotlarga asoslangan tushunchalardan foydalanish orqali o'qituvchilar va muassasalar talabalarning ijodiy salohiyatini ochish uchun texnologiya kuchidan foydalanishlari mumkin.

Biroq, bu transformatsiyaga raqamli tenglik, ekran vaqti balansi va o'qituvchilar malakasini oshirish masalalarini hisobga olgan holda ehtiyotkorlik bilan yondashish kerak. Ta'limning kelajagi innovatsiyalar va ijodkorlik chorrahasida yotadi va innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishni takomillashtirish orqali biz talabalarga nafaqat bilim, balki ijodiy fikrlash va o'zgarishlarga moslashish qobiliyatini talab qiladigan dunyoda rivojlanish imkoniyatini berishimiz mumkin.

Texnologiya talabalarga turli mavzular va istiqbollarni o'rganish uchun boy resurslarni taqdim etadi. Talabalarni o'zlarining qulaylik zonalaridan tashqarida kashf etishga, onlayn kutubxonalarga sho'ng'ishga, interfaol simulyatsiyalarga va ularning qiziqishi va ijodini faollashtiradigan hamkorlik loyihalariga rag'batlantiradi. Hamkorlik vositalari va onlayn platformalar ko'pincha guruh loyihalariga xalaqit beradigan jismoniy to'siqlarni buzishi mumkin. Talabalarni muloqot va fikr almashishni osonlashtirish uchun texnologiyadan foydalangan holda ijodiy urinishlar ustida birgalikda ishlashga undash yordam beradi. Texnologiya talabalarga o'z ta'lim sayohatlarini nazorat qilish imkonini beradi. Talabalarga topshiriqlarida tanlash imkoniyatini berish, bu ularga qiziqish mavzulari va ularning ijodiga mos keladigan loyihalarni tanlash imkonini beradi. Ta'lim texnologiyasi o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlarini ochib beradigan ma'lumotlarni yaratadi. Bu ma'lumotlardan ko'rsatmalarni moslashtirish, kerak bo'lganda qo'shimcha yordam ko'rsatish va ijodiy jihatdan ustun bo'lganlar uchun boyitish imkoniyatlarini taqdim etish uchun foydalanish darkor.¹

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, innovatsion pedagogik texnologiyalarni qo'llash o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantirishda yuqori samarali yondashuvdir. O'quv jarayoniga texnologiyani integratsiyalash orqali o'quvchilarga o'z ijodkorliklarini o'rganish va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini oshirishning yangi va qiziqarli usullari taqdim etiladi. Innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishning asosiy afzalliklaridan biri shundaki, u shaxsiylashtirilgan va interaktiv ta'lim tajribasini o'tkazish imkonini beradi. Talabalar endi an'anaviy sinf sharoitlari bilan chegaralanib qolmaydi, aksincha ularning shaxsiy ehtiyojlari va qiziqishlariga moslashtirilgan keng

¹ Tang, C., Mao, S., Naumann, S.E. and Xing, Z., 2022. Improving student creativity through digital technology products: A literature review. *Thinking Skills and Creativity*, 44, p.101032.

ko'lamli manbalar va vositalardan foydalanish imkoniyatiga ega. Bu moslashuvchanlik o'quvchilarga o'z ta'lim sayohatlariga egalik qilish imkoniyatini beradi, avtonomiya va o'z-o'zini boshqarish tuyg'usini rag'batlantiradi. Bundan tashqari, innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilarga amaliy, tajriba asosida o'rganish imkoniyatini beradi. Virtual haqiqat simulyatsiyalari, o'yinlashtirilgan o'quv platformalari va hamkorlikdagi onlayn vositalar o'quvchilarga mazmunli tarzda faol qatnashish imkonini beradi. O'quv jarayonida faol ishtirok etish orqali talabalar o'zlarining ijodiy qobiliyatlarini dinamik va rag'batlantiruvchi muhitda o'rganishlari mumkin. Bundan tashqari, texnologiyaning sinfga integratsiyalashuvi fanlararo hamkorlik va global aloqani rivojlantirishga yordam beradi. Talabalar dunyoning turli burchaklaridan kelgan tengdoshlari bilan onlayn platformalar orqali bog'lanib, madaniyatlararo tushunishni rivojlantirishlari va turli nuqtai nazardan tanqidiy fikrlash qobiliyatini oshirishlari mumkin.¹ Turli g'oyalar va istiqbollarga ta'sir qilish an'anaviy me'yorlarga qarshi chiqish va innovatsiyalarni rag'batlantirish orqali ijodiy fikrlashni rag'batlantiradi. Bundan tashqari, innovatsion pedagogik texnologiyalar o'qituvchilarga o'quvchilarning muvaffaqiyati va faoliyati haqida qimmatli ma'lumotlarni taqdim etadi. Ma'lumotlarni tahlil qilish vositalari o'qituvchilarga individual o'quvchilarning kuchli va zaif tomonlarini yanada samarali baholash imkonini beradi, bu ularga maqsadli fikr-mulohaza va yordam ko'rsatish imkonini beradi. Ma'lumotlarga asoslangan ushbu yondashuv shaxsiylashtirilgan ta'limni kuchaytiradi va har bir talabaning noyob ijodiy salohiyatini rivojlantirishni ta'minlaydi.

Ammo shuni e'tirof etish kerakki, innovatsion pedagogik texnologiyalar o'quvchilar ijodiyotini rivojlantirishda ulkan imkoniyatlarga ega bo'lsa-da, ular an'anaviy o'qitish usullarini to'liq almashtirmasligi kerak. Pedagoglar uchun texnologik yutuqlar va insonlarning o'zaro munosabati, tanqidiy fikrlash va ijtimoiy-emotsional o'rganish kabi fundamental pedagogik tamoyillar o'rtasida muvozanatni saqlash juda muhimdir. Innovatsion texnologiyalarni samarali o'qitish strategiyalari bilan uyg'unlashtirgan yaxlit yondashuv talabalarda ijodkorlikni rivojlantirishda eng yaxshi natijalarni beradi. Xulosa qilib aytish mumkinki, o'quvchilarning ijodkorligini rivojlantirishda innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanishni takomillashtirish hayotiy ahamiyatga ega. Shaxsiylashtirilgan ta'lim tajribasini taqdim etish, amaliy o'rganishni rivojlantirish, fanlararo hamkorlikni rag'batlantirish va talabalar taraqqiyoti haqida qimmatli tushunchalarni taqdim etish orqali ushbu texnologiyalar talabalarga ijodiy salohiyatini ochishga yordam beradi.² Biroq, har

¹ Egamberdievich, T.J., 2022. IMPROVING THE PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVITY IN STUDENTS. *Open Access Repository*, 9(11), pp.120-126.

² Hendrik, B., 2020. Robotic technology for figural creativity enhancement: Case study on elementary school. (*IJACSA*)

tomonlama o'rganish tajribasini ta'minlash uchun o'qituvchilar texnologiya va an'anaviy o'qitish usullari o'rtasida muvozanatni saqlashlari juda muhimdir. Doimiy izlanishlar va innovatsion pedagogik texnologiyalarni joriy qilish orqali biz har bir talaba doimiy rivojlanayotgan dunyoda ijodiy rivojlanish imkoniyatiga ega bo'lgan kelajakni yaratishimiz mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI: (REFERENCES)

1. Hendrik, B., 2020. Robotic technology for figural creativity enhancement: Case study on elementary school. (IJACSA) International Journal of Advanced Computer Science and Applications, 11(1).
2. Egamberdievich, T.J., 2022. IMPROVING THE PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF CREATIVITY IN STUDENTS. Open Access Repository, 9(11), pp.120-126.
3. Tang, C., Mao, S., Naumann, S.E. and Xing, Z., 2022. Improving student creativity through digital technology products: A literature review. Thinking Skills and Creativity, 44, p.101032.